

Αθήνα, 13 Νοεμβρίου 2025

Ομιλία του Προέδρου της ΕΝΠΕ, Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου Γιώργου Χατζημάρκου, στη Γενική Συνέλευση της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος

Αγαπητές και Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Είναι μεγάλη τιμή για μένα να σας καλωσορίζω όλες και όλους στη Γενική μας Συνέλευση, αυτή τη ζωντανή έκφραση της συλλογικής φωνής των 13 Περιφερειών μας.

Στέκομαι σήμερα, ενώπιον σας, με αισθήματα ευθύνης, συγκίνησης αλλά και βαθιάς συναδελφικής περηφάνειας, σε αυτή την κορυφαία διαδικασία, όπου χτυπά η «καρδιά» όλων των εκπροσώπων των Περιφερειών της χώρας, που γνωρίζουν τι σημαίνει να παλεύεις καθημερινά για τον τόπο σου και τους ανθρώπους του.

Κομμάτι όλοι του ίδιου χάρτη, δεσμευμένοι στο στόχο να δυναμώσουμε το θεσμό που ενώνει την Ελλάδα από άκρη σε άκρη.

Συναντιόμαστε σήμερα, με την πατρίδα μας να έχει κάνει σημαντικά βήματα μπροστά και να βρίσκεται ταυτόχρονα και μπροστά σε σταυροδρόμι.

Μετά από μία πολύ σκληρή δεκαετία οικονομικής κρίσης και την πρωτοφανή πρόκληση της πανδημίας, γεννήθηκε η Ελλάδα που δημιουργεί ελπίδες για ένα πιο αισιόδοξο μέλλον.

Η οικονομία καταγράφει σταθερή ανάπτυξη, οι επενδύσεις αυξάνονται, με πρωταγωνιστή τον τουρισμό, οι επιδόσεις του οποίου ξεπερνούν κάθε προσδοκία.

Η ανεργία μειώνεται, η ψηφιακή μετάβαση βελτιώνει την καθημερινότητα των πολιτών και καταγράφεται ήδη η επιστροφή των ξενιτεμένων παιδιών μας στον τόπο τους.

Η Ελλάδα αναβαθμισμένη από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, ανακτά την χαμένη εμπιστοσύνη των αγορών.

Αυτή η Ελλάδα, που αναδεικνύεται και σε κρίσιμο ενεργειακό κόμβο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, που ενισχύει με τρόπο καθοριστικό την αποτρεπτική της δύναμη που κερδίζει διεθνές κύρος.

Προς ποια κατεύθυνση θα κινηθεί, στο σταυροδρόμι στο οποίο βρίσκεται;

Αυτό ακριβώς θα συζητήσουμε σήμερα και αύριο εδώ.

Εδώ που συναντώνται προτάσεις, πολιτικές, αγωνίες, δράσεις, αποφάσεις, ιδέες, έργα και άνθρωποι.

Δεν θα μιλήσουμε για τη διακυβέρνηση της χώρας. Για την περιφερειακή διακυβέρνηση θα μιλήσουμε.

Δεν θα μιλήσουμε για τις Περιφέρειες και την Αυτοδιοίκηση ως κεντρικό θέμα και αντικείμενο μιας συντεχνιακής αντίληψης.

Για την χώρα και τους πολίτες της θα μιλήσουμε.

Σήμερα και αύριο θα αναζητήσουμε την απάντηση σε ένα κρίσιμο ερώτημα:

Τι μπορεί να κρατήσει αυτή τη χώρα, από το θετικό σημείο στο οποίο σήμερα βρίσκεται και το οποίο κατακτήθηκε με πολύ δουλειά και κόπο από το να κάνει το επόμενο μεταρρυθμιστικό άλμα;

Αυτό είναι το θέμα της συζήτησης και δεν μας αφορά ως αναζήτηση μιας συντεχνίας που θέλει να βελτιώσει το μικροπεριβάλλον μέσα στο οποίο η ίδια κινείται.

Γιατί, όλα τα μέλη αυτής της Γενικής Συνέλευσης κολυμπούν στα ανοικτά, στα βαθιά και όχι σε προστατευμένα-ήρεμα νερά.

Τι μπορεί να κρατήσει αυτή την χώρα, με την θετική δυναμική στην οποία βρίσκεται, από το να κοιτάξει δυτικά;

Από το να αντιγράψει, συχνά δεν είναι κακό, το ευρωπαϊκό κεκτημένο;

Από το να απελευθερώσει δημιουργικές δυνάμεις;

Από το να εμπιστευτεί τους ανθρώπους της;

Ο φόβος του κεντρικού κράτους για την απώλεια το ελέγχου;

Μα, με σκληρό έλεγχο δεν συναντήσαμε τον γκρεμό;

Με σκληρό δεν γίναμε «μαύρο πρόβατο»; και χάσαμε ευκαιρίες και χρόνια;

Αυτή είναι η ερώτηση, αυτή είναι η συζήτηση και οι δύσκολες απαντήσεις δεν είναι παρά το νομοτελειακό περιεχόμενο μιας νέας εποχής που οφείλει να διαδεχθεί αυτή της αγωνίας, της μιζέριας και των εύκολων δικαιολογιών.

Η μετάβαση στην Περιφερειακή Διακυβέρνηση πάγιο-διαχρονικό διεκδικητικό πλαίσιο της ΕΝΠΕ αφορά αυτό ακριβώς.

Την μετάβαση σε μία Ελλάδα πιο ώριμη, Την μετάβαση σε μία Ελλάδα με εδραιωμένη την αυτοπεποίθησή της.

Και τα βασανιστικά ερωτήματα, έχουν την τάση να επιστρέφουν στις σκέψεις μας, επίμονα:

Πως εξελίσσεται-εκσυγχρονίζεται ένα πολίτευμα;

Μόνο μέσα από τον μετασχηματισμό των κανόνων του Κοινοβουλευτισμού;

Πως ωριμάζει η Δημοκρατία;

Οι αποκεντρωμένες δομές μίας δημοκρατίας είναι εκτελεστικοί βραχίονες, μεταφορείς μηνυμάτων;

Η διάκριση των επιπέδων της δημόσιας διοίκησης ΔΕΝ περιλαμβάνει και:

Δυνατότητα διαμόρφωσης και υλοποίησης πρωτογενών πολιτικών επιλογών;

Ρύθμισης και διεύθυνσης δημόσιων υποθέσεων;

Διαμόρφωσης στρατηγικών, προσαρμοσμένων στην ταυτότητα και προσωπικότητα κάθε περιοχής της;

Δυνατότητες θέσπισης γενικών ρυθμίσεων τοπικής ισχύος;

Στην Δύση, ΝΑΙ

Στο ευρωπαϊκό κεκτημένο, ΝΑΙ

Κυρίες και κύριοι,

Επειδή μου αρέσουν τα παραδείγματα:

Συγκρίνετε παρακαλώ αυτό που μόλις σας περιέγραψα με την εξής δική μας πραγματικότητα στην οποία ακόμα και ο καθορισμός του χρόνου των φαναριών σε μία διασταύρωση πρέπει να περάσει από τον έλεγχο ανώτερης βαθμίδας, διορισμένης, δημόσιας διοίκησης.

Τι κρατάει λοιπόν την Ελλάδα μακριά από το ευρωπαϊκό κεκτημένο στο οποίο η άσκηση εξουσίας από τις περιφερειακές αρχές δεν εκλαμβάνεται μόνο ως δικαίωμα, αλλά ως παροχή πραγματικής διακυβέρνησης στην πράξη, η οποία έχει χαρακτήρα

διαφυλασσόμενης θεσμικής εγγύησης, ως συστατικό στοιχείο δημοκρατικού κεκτημένου!

Ανώριμες τοπικές κοινωνίες, μου απάντησε κάποτε κάποιος.

Μα, ακόμα και αν είναι έτσι, που δεν είναι, πως θα ωριμάσουν;

Κυρίες και κύριοι,

Η πολιτική, είναι έκφραση της ζωής.

Στην οποία, η ενηλικίωση δεν προηγείται της εφηβείας.

Μαζί θα ωριμάσουμε. Όλοι.

Σε τοπικό και σε κεντρικό επίπεδο.

Με εμπιστοσύνη

Με λάθη

Οι προκλήσεις της εποχής, της ζωής, πολλές και γεμάτες κινδύνους. Κινδύνους και ευκαιρίες.

Οι απαντήσεις που θα δοθούν, οι λύσεις που θα σχεδιαστούν σήμερα, είναι αυτές που θα καθορίσουν το εάν η θετική δυναμική που σήμερα υπάρχει θα πετύχει να διαμορφώσει το καλύτερο αύριο.

Εμπόδια γεμάτη η διαδρομή. Δεν ήταν ποτέ διαφορετικά, δεν θα είναι ποτέ από εδώ και πέρα μία ξένοιαστη διαδρομή. Άλλωστε, και τα χρόνια της ανεμελιάς, δεν είχαν καλό τέλος.

Σημειώνω ένα πρώτο εμπόδιο:

Τον λαϊκισμό.

Είναι στην κορυφή αυτών των προκλήσεων.

Και όχι μόνο στην πατρίδα μας.

Σε περιόδους μεταβατικές, όπου οι κοινωνίες ακόμα προσπαθούν να ανακάμψουν από πληγές του παρελθόντος, ο λαϊκισμός βρίσκει πρόσφορο έδαφος.

Υπόσχεται εύκολες και ανέξοδες λύσεις, επενδύει στο θυμικό, αντιστρατεύεται κάθε λογική, καταφεύγει στον εύκολο εντυπωσιασμό της διαρκούς αμφισβήτησης και της μόνιμης γκρίνιας για όλα χωρίς σοβαρή αντιπρόταση.

Είναι ο μεγάλος αντίπαλος κάθε δημοκρατίας.

Σημειώνω ένα δεύτερο εμπόδιο:

Αυτό πιο ελληνικό.

Διαχρονικές παθογένειες που κουβαλά η χώρα από το παρελθόν.

Νοοτροπίες, συμπεριφορές και πρακτικές που δεν έχουν εξαλειφθεί πλήρως. Ξεχνάμε εύκολα τις συνέπειες του χθες και επιστρέφουμε συχνά σε γνώριμα μοτίβα.

Σημειώνω μία τρίτη πρόσκληση: το παγκόσμιο περιβάλλον. Γεωπολιτικές εντάσεις, ανταγωνισμοί και οικονομική αβεβαιότητα συνθέτουν ένα παζλ προκλήσεων με άμεσες επιπτώσεις ακόμα και στην καθημερινότητα όλων μας.

Δεν θα αλλάξει όμως αυτό.

Ζούμε άλλωστε στην ιστορική περίοδο των αλληπάλληλων κρίσεων.

Ποια είναι η απάντηση σε αυτές τις τρεις προκλήσεις-εμπόδια;

Να μην εφησυχάζεις ποτέ, Να μετατρέψεις την μεταρρυθμιστική δυναμική σε μία διαρκή διαδικασία παραγωγής μετρήσιμων αποτελεσμάτων.

Σε αυτόν τον απαιτητικό δρόμο γίνονται πραγματικά σοβαρά βήματα και δεν μπορεί να μη δώσει κανείς τα εύσημα στον Υπουργό Εσωτερικών Θεόδωρο Λιβάνιο για το τιτάνιο έργο του Νέου Κώδικα της Αυτοδιοίκησης.

Ο νέος Κώδικας για την Αυτοδιοίκηση είναι απάντηση σε ένα επιτακτικό ζητούμενων χρόνων και συνιστά μια μεγάλη μεταρρυθμιστική τομή, έτσι ώστε ο καθένας, είτε είναι αυτοδιοικητικός, είτε είναι πολίτης να γνωρίζει ποιος κάνει τι.

Κωδικοποιώντας πλέον των 500 νομοθετημάτων προσδιορίζεται ένα καθαρό πλαίσιο κανόνων. Κι αυτό το καθαρό πλαίσιο κανόνων είναι βάση για την εμπιστοσύνη, τον αμοιβαίο σεβασμό και τη σαφήνεια των ρόλων.

Για μας, ως ΕΝΠΕ, αυτή η εξαιρετικά σοβαρή και αναγκαία κωδικοποίηση, δεν είναι προορισμός. Είναι μόνο η αρχή μιας εξίσου εξαιρετικά ενδιαφέρουσας διαδρομής.

Ιστορική Ευκαιρία Επανεκκίνησης.

ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ως αποφασιστική, συνειδητή επιλογή μετάβασης από τα εμπόδια του χθες στις δυνατότητες του αύριο. Επιλογή να γράψουμε μαζί το επόμενο κεφάλαιο πιο δίκαιο-πιο ανθεκτικό-πιο δυναμικό.

Γιατί, το κάθε επόμενο βήμα προϋποθέτει έναρξη από ένα σίγουρο σταθερό έδαφος.

Το επόμενο βήμα, από τον προσδιορισμό των καθαρών κανόνων του σήμερα, είναι να πάμε σε μία τολμηρή μεταρρύθμιση που θα εγκαινιάσει μια νέα εποχή στην Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση. Την μετάβαση στην εποχή των αρχών της περιφερειακής διακυβέρνησης.

Στην κατεύθυνση αυτή η ΕΝΠΕ εργάζεται πάνω σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο με δύο κεντρικούς άξονες.

Ο πρώτος άξονας είναι η αλλαγή του μίγματος της χρηματοδότησης των Περιφερειών. Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι και Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης. Αυτές είναι κυρίες και κύριοι οι δύο πηγές χρηματοδότησης των περιφερειών της χώρας.

Μα, κύριε Περιφερειάρχη θα πει κάποιος ξεχνάτε τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα;

Όχι κυρίες και κύριοι, δεν τα ξεχνώ καθόλου.

Με την απολύτως αναγκαία επισήμανση εδώ ότι αυτοί δεν είναι πόροι των περιφερειών.

Είναι οι περιφερειάρχες, μόνον, επικεφαλής των διαχειριστικών αρχών, υπεύθυνοι – υπόλογοι για τη διαχείριση των πόρων αυτών που έχουν γεωγραφική αναφορά στην περιφέρειά τους. Κάνουμε στα ΠΕΠ την δουλειά μας με αφοσίωση και επιμονή, πετυχαίνουμε καλά αποτελέσματα προς όφελος των τοπικών κοινωνιών. Ανάγκες των οποίων, καλύπτονται μέσα από την χρηματοδότηση έργων και λειτουργιών όλων των φορέων των περιφερειών μας.

Αξιοποιούμε λοιπόν, ασφαλώς το χρηματοδοτικό εργαλείο, που λέγεται ΠΕΠ, αλλά ως υπόλογοι διαχειριστές. Κάνουμε άψογα τη δουλειά μας κάτω από πολύ αυστηρούς κανονισμούς αλλά, να ξεκαθαρίσουμε επιτέλους και τουλάχιστον μεταξύ μας, ότι τα χρήματα αυτά δεν προορίζονται για τους οργανισμούς που διοικούμε.

Ανοίγω εδώ μία παρένθεση για ένα εξαιρετικά κρίσιμο ζήτημα, αυτό της συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για το μέλλον της Πολιτικής Συνοχής και την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την αλλαγή του μοντέλου χρηματοδότησης από την περίοδο 2028-2035, που οδηγεί σε κεντροποίηση της διαχείρισης και κατάργηση των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η Αυτοδιοίκηση όλη της Ευρώπης, Δήμοι και Περιφέρειες, υψώνει τη φωνή της. Θα αποτελέσει και εδώ θέμα συζήτησης για το οποίο έχουμε, ως Διοικητικό Συμβούλιο, πρόταση σχεδίου απόφασης για να ενώσουμε και σαν ΕΝΠΕ τη φωνή μας με αυτή όλης της αυτοδιοικητικής Ευρώπης.

Για να επανέλθουμε τώρα

ΚΑΠ:

Που σήμερα καλύπτουν οριακά το λειτουργικό κόστος των περιφερειών.

Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης:

Από το οποίο αντλούμε και τους αναγκαίους πόρους για τη συντήρηση του οδικού δικτύου της αρμοδιότητάς μας αλλά και για τον καθαρισμό ρεμάτων και ποταμών.

Είναι ανάπτυξη ο καθαρισμός των ρεμάτων ή η συντήρηση του οδικού δικτύου;

Μπορεί χωρίς απόφαση Υπουργού να ενταχθεί έργο στο ΕΠΑ;

Μα, χρειάζεται απόφαση Υπουργού για τη συντήρηση του οδικού δικτύου και τον καθαρισμό ρεμάτων και ποταμών;

Είναι αδήριτη η ανάγκη πλέον να εισαχθεί στη νομοθεσία της χώρας ένα χρηματοδοτικό εργαλείο που να συνδέει την αναπτυξιακή δραστηριότητα κάθε περιφέρειας με την ενίσχυση των ιδίων πόρων της.

Ένα ανταποδοτικό τέλος υπέρ των περιφερειών.

Ένα Περιφερειακό Τέλος Αναπτυξης στον καθορισμό του οποίου αποφασιστικό ρόλο θα έχει το Περιφερειακό Συμβούλιο της κάθε περιφέρειας, με σκοπό τη χρηματοδότηση δράσεων, πρωτοβουλιών και έργων βιώσιμης αναπτυξης, υποδομών και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής.

Για εμάς, αυτό είναι ένα αυτονόητο επόμενο βήμα, αλλά για όλους τους υπόλοιπους υπάρχει η εσφαλμένη εντύπωση που καλλιεργείται, πως «οι Περιφέρειες έχουν τα χρήματα».

Κυρίες και κύριοι,

Δεν είμαι και δεν θα είναι κανένας διατεθειμένος να συνεχίσει να λειτουργεί με αυτή την εσφαλμένη φήμη να τον ακολουθεί.

Η ταμπέλα με τίτλο: «Τα χρήματα είναι στις Περιφέρειες», κατεβαίνει σήμερα εδώ.

Ο δεύτερος άξονας αφορά στη μεγαλύτερη διοικητική ελευθερία που θα δώσει υπόσταση σε μία πραγματική Περιφερειακή Διακυβέρνηση.

Διοικητική ελευθερία για να μπορέσουμε να υπηρετήσουμε ακόμη πιο στοχευμένα και πιο αποτελεσματικά τις κοινωνίες και τις οικονομίες των περιφερειών μας

Διοικητική ελευθερία για να μπορέσουμε να σταθούμε απέναντι στους πολίτες – ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ – για την εφαρμογή του σχεδίου που τους παρουσιάσαμε. Για να αποκτήσουμε αντανakλαστικά.

Μια μόνο κουβέντα για την μεγάλη ενότητα με τον τίτλο «Αρμοδιότητες».

Δεν μας φοβίζει καμία αρμοδιότητα, δεν κρυβόμαστε από καμία ευθύνη.

Την ευθύνη την επιζητούμε και την υπηρετούμε με αίσθημα καθήκοντος.

Να ξεκαθαρίσουμε εδώ όμως το εξής:

Αναζητούμε και αναλαμβάνουμε την ευθύνη για την αρμοδιότητα που έχουμε τη δυνατότητα να εκτελέσουμε, για την αρμοδιότητα που είναι υλοποιήσιμη, όχι για

την αρμοδιότητα που μας δόθηκε για να αποκτήσει άλλοθι όλη η υπόλοιπη δημόσια διοίκηση.

Θα ανοίξουμε λοιπόν το δημόσιο διάλογο γι' αυτό το σχέδιο με τους δύο κεντρικούς άξονες που ανέφερα.

Μάλιστα θέλω να ενημερώσω πως μέσα στο 2026 θα διοργανώσουμε κι ένα μεγάλο διεθνές συνέδριο ακριβώς για να αξιοποιήσουμε τη διεθνή και ευρωπαϊκή εμπειρία που υπάρχει και η οποία θα μας βοηθήσει να αφήσουμε πίσω τις λογικές του χθες και να προχωρήσουμε με εμπιστοσύνη και αυτοπεποίθηση προς το αύριο.

Ο θεσμός έχει δείξει τη σοβαρότητα και την ωριμότητά του. Ήταν στην πρώτη γραμμή για τη στήριξη της κοινωνίας στα δύσκολα χρόνια που περάσαμε και έχει βάλει το δικό του αποτύπωμα στη συλλογική προσπάθεια ανάκαμψης που ακολούθησε.

Αναλάβαμε ευθύνες και υλοποιήσαμε δράσεις που εκτείνονται ακόμα και πέρα από την καταστατική μας αποστολή. Με ενότητα, με συνεργασία, με υπεύθυνη διαχείριση που αποτυπώνεται στην υψηλή απορρόφηση των ευρωπαϊκών πόρων, με συνεχή παραγωγή έργου ακόμα και μέσα στις πιο δύσκολες συνθήκες.

Τώρα λοιπόν είναι η ώρα να τολμήσουμε τη μεγάλη φυγή προς τα εμπρός.

Να αφήσουμε πίσω μας αντιλήψεις που εκφράζουν άλλες εποχές και σίγουρα όχι τον καινούργιο κόσμο που γεννιέται μπροστά στα μάτια μας. Στο τρίγωνο «κεντρικό κράτος-περιφέρειες-δήμοι» δεν χωρούν ούτε φοβίες από τη μία πλευρά, ούτε ανταγωνισμοί από τις άλλες δύο. Το «να κάθεις στα αβγά σου» δεν σε πάει στο μέλλον. Πρέπει να σπάσεις αβγά. Πρέπει να ξεφύγουμε από αγκυλώσεις ώστε να απελευθερώσουμε δυνάμεις. Δυνάμεις που θα επιτρέψουν στις περιφέρειές μας να αποδώσουν ακόμη περισσότερα προς όφελος των πολιτών, πρωταγωνιστώντας στη σταθερή πρόοδο της χώρας.

Είναι ευτυχής συγκυρία στη θέση του Υπουργού Εσωτερικών να βρίσκεται ο Θεόδωρος Λιβάνιος, ο οποίος αντιλαμβάνεται πλήρως την αναγκαιότητα να αλλάξουμε τα δεδομένα και να κινηθούμε γρήγορα μπροστά όπως το απέδειξε και με το νέο κώδικα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως ΕΝΠΕ έχουμε θέσει τον πήχη ψηλά. Δεν διεκδικούμε περισσότερη δύναμη. Δεν είναι αυτοσκοπός η δύναμη, αλλά η ευθύνη.

Η Περιφερειακή Διακυβέρνηση είναι το μεγάλο βήμα μπροστά. Μπορούμε να το κάνουμε με σοβαρό, υπεύθυνο και ουσιαστικό τρόπο. Πρέπει να το κάνουμε γιατί οι καιροί δεν περιμένουν καθώς ο κόσμος αλλάζει ραγδαία. Η απάντησή μας πρέπει να έχει το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον και το χέρι στην καρδιά, με τη δέσμευση ότι θα

συμβάλλουμε και εμείς με τα αποτελέσματα της δικής μας δουλειάς στο να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές μία καλύτερη Ελλάδα.

Ο δρόμος για μία βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη, με οφέλη για όλους και σε όλη την Ελλάδα περνάει μέσα από ισχυρές περιφέρειες. Μία σύγχρονη περιφερειακή διακυβέρνηση είναι κορυφαία μεταρρύθμιση για την Ελλάδα που μας αξίζει.

Σας ευχαριστώ.